

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

SPORT MAYDONCHALARI UCHUN YUZALAR - ISSIQ HAVO TA'SIRIDA
TEZ YOQOTILISH TARTIBI

(EN 13817:2005, IDT)

Rasmiy nashr

O'zbekiston standartlar instituti

Toshkent

So‘z boshi

1. O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan QABUL QILISHGA TAQDIM ETILDI.
2. O‘zbekiston standartlar institutining 2024 yil 15-iyuldagi 37/XSt-sonli buyrug‘i bilan TASDIQLANDI VA AMALGA KIRITILDI.
3. Ushbu standart EN 13817:2005 “Surfaces for sports areas - Procedure for accelerated ageing by exposure to hot air” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.
4. DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi.

Ushbu milliy standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI**SPORT MAYDONCHALARI UCHUN YUZALAR - ISSIQ HAVO TA’SIRIDA
TEZ YOQOTILISH TARTIBI****ПОВЕРХНОСТИ ДЛЯ СПОРТИВНЫХ ПЛОЩАДОК - ПРОЦЕДУРА
УСКОРЕННОГО СТАРЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЙСТВИИ ГОРЯЧЕГО ВОЗДУХА****SURFACES FOR SPORTS AREAS - PROCEDURE FOR ACCELERATED AGE-
ING BY EXPOSURE TO HOT AIR**

Amalga kirish sanasi 15.09.2024 y.

1 Qo‘llanish doirasi

Ushbu milliy standart sport maydonchalari yuzalaridan olingan sinov donalarini laboratoriyada issiq havo ta’sirida tezlashtirilgan eskirishga duchor qilish tartibi tavsiflangan. Sinov bo‘laklari sport maydonchalari yuzalari uchun milliy standart sinov usullariga muvofiq ularning qarishdan oldingi va keyingi fizik xususiyatlarini taqqoslash imkonini berish uchun eskiradi.

Ushbu usul yog‘och yuzalardan tashqari barcha turdagi sport yuzalarini laboratoriya sharoitida sinov donalari yordamida eskirishi uchun mos keladi, lekin asosan polimer yuzalarni eskirishi uchun mo‘ljallangan. Jarayon issiq havo bilan ta’sir qilish tufayli sport yuzasining fizik xususiyatlariga ta’sirni o‘lchash imkonini beradi.

Izoh: Quritish tufayli xossalari vaqtinchalik o‘zgaradigan materiallar bo‘yicha natijalar ehtiyotkorlik bilan talqin qilinishi kerak.

2 Standartlarga havolalar

Ushbu hujjatni qo‘llash uchun quyidagi havola qilingan hujjatlar zarurdir. Sanaga oid ma’lumotlar uchun faqat keltirilgan nashr qo‘llaniladi. Sana belgilanmagan havolalar uchun havola qilingan hujjatning oxirgi nashri (jumladan, har qanday tuzatishlar) qo‘llaniladi.

ISO 188:1998, Kauchuk, vulkanizatsiyalangan yoki termoplastik - Tezlashtirilgan qarish va issiqlikka chidamlilik sinovlari

3 Tamoyil

Sinovdan oldin va keyin tanlangan sirtning fizik xususiyatlarini baholash imkonini berish uchun sinov bo‘laklari yuqori haroratda havoga ta’sir qiladi

4 Uskunalar

4.1 ISO 188:1998, 3.2.2 da tavsiflanganidek, havo sirkulyatsion pechi.

5 Sinov bo‘laklari

Tegishli sinov usuliga muvofiq sinov parchasini (parchalarini) tanlash, tayyorlash va konditsiyalash.

Sinov bo‘laklari shunday bo‘lishi kerakki, ular pechdan olingandan keyin ularga mexanik, kimyoviy yoki issiqlik bilan ishlov berish talab etilmaydi.

Izoh – Ushbu milliy standartdan foydalanishda havola qilinayotgan standartlarni O‘zbekiston hududida amal qilishini joriy yilning 1 yanvar holati bo‘yicha tuzilgan muvofiq standartlar ko‘rsatkichi (tasniflagichi) bo‘yicha hamda joriy yilda chor etilgan axborot ko‘rsatkichlari bo‘yicha tekshirish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Agarda havola qilinayotgan standart almashtirilgan (o‘zgartirilgan) bo‘lsa, unda ushbu milliy standartdan foydalanish chog‘ida almashtirilgan (o‘zgartirilgan) standartga amal qilishi kerak. Agarda havola qiligayotgan standart almashtirilmasdan bekor qilingan bo‘lsa, unga havola qilingan qoida ushbu havolaga dahldor bo‘lmagan qismida qo‘llaniladi.

Sinov bo‘lagini belgilash uchun ishlatiladigan har qanday material sinov bo‘lagining hech qanday kritik sohasiga qo‘llanilmaydi va uning yuzasiga shikast yetkazmaydi yoki eskirish paytida buzilmaydi.

Izoh: Imkon qadar, sinov parchasining eskirganidan keyin belgilash amalga oshirilishi kerak.

6 Jarayon

Sinov bo‘laklarini oldindan $(70 \pm 2)^\circ\text{C}$ haroratgacha qizdirilgandan so‘ng pechga (4.1) joylashtiring. Sinov bo‘laklari statsionar, kuchlanishsiz va har tomondan erkin havo ta‘sirida bo‘lishi va yorug‘lik ta‘siriga uchramasligi kerak.

Sinov bo‘laklarini pechda (336 ± 2) soat davomida qoldiring.

Sinov bo‘laklarini pechdan chiqarib oling va ularni baholanayotgan ma‘lum bir xususiyat uchun sinov usuliga muvofiq kamida 16 soat va ko‘pi bilan 6 kun davomida bo‘shashgan holatda tozalanmagan namuna bilan birgalikda konditsiya qiling.

Izoh: Antidegradantlar yoki plastifikatorlar va boshqalarning migratsiyasini oldini olish uchun bir xil pechda turli xil sinov qismlarining bir vaqtning o‘zida qarishiga yo‘l qo‘ymaslik kerak.

7 Taqqoslash testlari

Tezlashtirilgan eskirishdan oldingi va keyingi xossalarni taqqoslash uchun tezlashtirilgan eskirishga uchragan sinov bo‘laklari bilan bir vaqtda va bir xil sharoitlarda eskirmagan sinov bo‘laklarida sinovlarni o‘tkazish. Faqat bir xil o‘lchamdagi va taxminan bir xil ochiq maydonlarga ega bo‘lgan sinov qismlarini taqqoslang.

8 Natijalarni hisoblash va ifodalash

Tegishli test usuli bilan belgilangan natijalarni hisoblang. Agar kerak bo‘lsa, quyidagi ifodadan foydalanib mulkning foiz o‘zgarishini hisoblang:

$$C = \frac{A - O}{O} \times 100$$

Bu yerda

C - xossalarning foizli o‘zgarishi;

A - mulkning eskirgan qiymati, masalan. % zarbaning yutilishi;

O - mulkning eskirmagan qiymati.

9 Sinov hisoboti

Sinov hisoboti quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- ushbu hujjatga havola, ya‘ni EN 13817:2004;
- sinov bo‘laklarini tanlash va ularning xususiyatlarini aniqlash uchun qo‘llaniladigan protseduraga, masalan, milliy standart sinov usuliga murojaat qilish;
- tekshirilayotgan sirtning to‘liq identifikatsiyasi, shu jumladan ishlab chiqaruvchining ma‘lumotnomasi, tayanch qatlamlarning turi va chuqurligi, biriktirish usuli va oldingi tarixi;
- fizikaviy xususiyatlar, ularning qarishdan oldingi va keyingi qiymatlari va, agar talab qilinsa, ularning foizdagi o‘zgarishi, 8-bandga muvofiq hisoblab chiqilgan;
- individual test natijalari, agar talab qilinsa;

Bibliografik ma’lumotlar

SUT 97.150